

Европейски съд по правата на човека

Проч срещу Австрия

(Protsch v. Austria)

Жалба № 15508/89

Решение от 15 ноември 1996 г.

(резюме)*

Чл. 1, ал. 1, изр. 1 от Протокол № 1: право на мирно ползване на собствеността

Временното разпределение на земеделски земи в рамките на процедура за комасация, продължила шест години, при която дадените в обезщетение имоти са били приети, след обжалване, за общо взето равностойни на притежаваните дотогава и не са констатирани претърпени имуществени вреди, не е в нарушение на чл. 1 от Протокол № 1.

Факти по делото

Жалбоподателите г-н и г-жа Проч имали ферма в Нидертайлхайм, Горна Австрия. Местната земеделска управа в Гмунден открила през 1972 г. процедура по комасация, съобразно със Закона на провинция Горна Австрия за планиране на земеделските земи. Процедурата засягала 153 собственици и 606 хектара площ. Оценката на земите била приета без възражение от заинтересованите страни. На 7 октомври 1980 г. управата разпоредила временно прехвърляне на имотите, на основата на проект за комасационен план. Жалбоподателите възразили срещу това пред Съвета по поземлената реформа на Горна Австрия, но жалбата им била отхвърлена на 24 април 1981 г.

Планът за обединяване на земята била публикуван през м. октомври 1983 г. Той по същество потвърдил положението, създадено с разпореждането за временно прехвърляне на имотите.

На 24 май 1984 г., по повод на жалба от страна на съпрузите Проч, Съветът на провинцията приел, че отредените им имоти са общо взето равностойни на притежаваните от тях до откриване на процедурата. Само един имот с площ от 2,2 хектара, макар и с отговаряща на закона конфигурация, можел да бъде направен по-функционален. Поради това Съветът отменил плана само в частта му относно този имот и разпоредил местната управа да преразгледа въпроса. Това решение било отменено от Върховния съвет по поземлената реформа в Австрия, по жалба на сем. Проч. Той приел, че претенциите на жалбоподателите относно отредените за

* Материалът е подготвен и предоставен от Фондация *Български адвокати за правата на човека*, като част от диск „Сборник материали по правата на човека”, издаден от НИП през 2007 г.

обезщетяване имоти са неделимо цяло и жалбата им не е могла да бъде уважена само частично. Съветът посочил, освен това, че въпросът за законосъобразността обхваща и съображенията за функционалност. Той върнал делото на Съвета на провинцията, който отменил плана изцяло, като отново отбелязал, че въпреки някои негативни аспекти, определените за обезщетяване на жалбоподателите имоти са като цяло подобри от притежаваните от тях. Той указал на местната управа да приеме нов план. Това било сторено и новият план бил публикуван през януари 1986 г. Сем. Проч отново го обжалвали в някои негови части, но безуспешно.

През 1988 г. жалбоподателите поискали обезщетение за вредите, които според тях са им били причинени в резултат на несъответствието на определените им за обезщетяване имоти със законовите изисквания, за периода от временното отреждане през 1980 г. до 1987 г., когато то все още било в сила. Компетентните австрийски органи не уважили това искане. Съветът на провинцията отбелязал, че претенцията е лишена както от правно, така и от фактическо основание, тъй като в предишното си решение той вече бил установил, че проблеми се поставят само по отношение на 2.2 от отредените на жалбоподателите общо 17 хектара, като в същото време са съществували и предимства. Поради това той отново изразил становището си, че жалбоподателите не са претърпели вреди. Конституционният съд, пред който сем. Проч се позовали и на [чл. 6, т. 1](#) от Европейската конвенция и на [чл. 1 от Протокол № 1](#), констатирал, че в съответствие с постоянната му практика жалбата няма шансове за успех и я оставил без разглеждане. Той отбелязал, че фактите в случая се различават от тези по делото [Еркнер и Хофауер](#), тъй като комасационният план вече бил публикуван и жалбоподателите никога не се били оплаквали от неразумна продължителност на процедурата.

Резюме на решението на Европейския съд

Г-н и г-жа Проч се оплакват, че невъзможността да получат парично обезщетение за загубите, претърпени в резултат на временното отреждане на имоти по комасационната схема, е в нарушение на правата им, гарантирани от чл. 1 от Протокол № 1. Комисията смята претенцията им за основателна, но правителството я оспорва.

Жалбоподателите твърдят, че в резултат на разпореждането за временно прехвърляне на земя те са получили имоти с по-лошо качество в сравнение с тези, които са притежавали до момента, и поради по-ниските добиви от тях са търпели сериозни загуби за период от 7 години. Те поддържат, че техният случай е идентичен с тези по делата *Еркнер и Хофауер*¹ и *Поис*² срещу Австрия (решения от 23 април 1987 г., А.117), по които Съдът е констатирал нарушение на чл. 1 от Протокол № 1.

Според Комисията, различията в обстоятелствата по настоящето дело и по посочените дела, по които Съдът е постановил решения през 1987 г., са незначителни. Макар и в случая периодът между временното разпределение и влизането в сила на комасационния план да е значително по-кратък, на жалбоподателите все пак е била наложена индивидуална и прекалена тежест, в противоречие с Конвенцията.

¹ Erkner and Hofauer v. Austria

² Poiss v. Austria

Правителството отрича наличието на имуществени вреди, претърпени от жалбоподателите като резултат от временното отреждане на земя, поради което счита въпроса за законодателна възможност за обезщетяването им за ирелевантен.

"При тълкуването на чл. 1 от Протокол № 1 Съдът се основава на своята отдавна установена практика.

Прехвърлянето на земята, което се оспорва от жалбоподателите, поради самия си временен характер не може да представлява "лишаване от собственост" по смисъла на второто изречение от ал. 1 на чл. 1 от Протокол № 1. Освен това, то по същество е целяло не да ограничи или контролира "ползването" на земята (ал. 2 от чл. 1), а да се постигне по-ранното реструктуриране на консолидираната област, с цел по-добро, рационално обработване на земята от "временните собственици". Прехвърлянето следователно трябва да бъде разглеждано по първото изречение на първата алинея на чл. 1 от Протокол № 1.

От гледна точка на тази разпоредба Съдът трябва да прецени дали е намерен подходящият баланс между изискванията на интереса на обществото и на защитата на основните права на индивида.

В това отношение трябва да се има пред вид, че временните неудобства, изпитвани от отделни лица поради мерки, предприети в съответствие с вътрешното право, по принцип могат да бъдат оправдани с общия интерес, ако не са непропорционални на целта, която се преследва чрез тези мерки."

Съобразно с релевантното законодателство, целта на комасацията е да се подобрят инфраструктурата и характерът на земеделските стопанства, чрез преразпределяне на земята и осигуряване на комунални съоръжения. Тя служи на интересите както на засегнатите собственици, така и на общността като цяло, увеличавайки доходността на отделните стопанства и рационализирайки обработването на земята. Това не се оспорва от жалбоподателите, които съсредоточават оплакванията си върху неподходящия начин на провеждане на временното прехвърляне на земята и прекомерната според тях продължителност на този процес.

Във връзка с твърдяната от жалбоподателите неадекватност на тези процедури, причинила намалена продуктивност на временно отредените им като обезщетение имоти и оттам имуществени вреди, Съдът обръща внимание, че г-н и г-жа Проч са имали възможност да оспорват законосъобразността на разпределението, след обявяването му."

Той отбелязва, че те в действителност са го сторили, но жалбата им от м. октомври 1983 г. срещу първоначалната комасационна схема е била отхвърлена с мотива, че предоставените им парцели са общо взето равностойни на притежаваните от тях до момента. Само конфигурацията на един относително малък имот е трябвало да бъде преразгледана от местната управа. През януари 1986 г. те отново са обжалвали изменената схема, но Съветът на Горна Австрия е отхвърлил жалбата, като е приел, че като цяло комасационните мерки са довели до увеличаване на продуктивността.

"Що се отнася до продължителността на процедурата, Съдът отбелязва, че фактите по това дело очевидно се различават от тези по делата Еркнер и Хофауер и Поис. Докато по цитираните дела окончателният план за комасация не е бил приет към момента на постановяване на решението на Съда и временното отреждане на имоти е действало прекалено продължително, в настоящия случай първият комасационен план е бил публикуван само три години след временното прехвърляне

на земи. След жалбата на г-н и г-жа Проч, окончателен план, включващ и известно подобрение в положението на жалбоподателите, е влязъл в сила три години по-късно. Статусът на временно прехвърляне на земя е продължил, следователно, общо 6 години, което е доста по-кратък период в сравнение с този по предходните дела (от 16 до 24 години). При тези обстоятелства, като се има пред вид законовата цел на временното прехвърляне, Съдът не може да приеме, че период от 6 години сам по себе си е неразумно продължителен.

Съдът отбелязва освен това, че австрийските власти са имали възможност да разгледат оплакването на жалбоподателите за вреди, претърпени от тях в резултат на временното разпределяне на земи, което в основата си е съответствало на положението по комасационния план. Те неизменно са стигали до заключение, че жалбоподателите не са претърпели вреди в резултат на комасационните мерки. Точно обратното, констатирани са били определени очевидни предимства, като същественото намаляване на броя на обработваните от тях отделни парчета земя.

Предвид изложеното Съдът намира, че намесата при упражняване на правото на собственост на жалбоподателите не може да се приеме за непропорционална на изискванията на общия интерес, обслужван от процедурата за комасация.

В съответствие с това, не се установява нарушение на чл. 1 от Протокол № 1."³

³ Решението е единодушно.